

3.6.2024

Kiiskinevan tuulivoimahanke, Reisjärvi

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman palautteiden kooste

Kiiskinevan tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä 24.11.2023 – 15.1.2024 välisenä aikana.

Tämän lisäksi osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä jo aiemmin 22.5.-31.8.2023 välisenä aikana, jolloin kerättiin myös palautteita.

Tähän koosteeseen on koottu palautteiden pohjalta keskeisiä teemoja ja kommentteja. Kooste käsittää yksityisten osallisten, yhdistysten ja seurojen palauteet. Koosteen lopussa on esitetty myös viranomaislausuntojen keskeinen sisältö.

Palaute on toimitettu tiedoksi selvityksiä laativille konsulteille, YVA-menettelystä vastaavalle konsultille ja ELY-keskukselle.

Palautteeseen laaditaan viralliset vastineet luonnosvaiheessa, kun osayleiskaavanluonnos tulee käsittelyyn päätöksenteossa. Vastineet laaditaan, kun selvitysten johtopäätökset ovat käytettävissä ja YVA-arviointisuunnitelma on edistynyt pidemmälle.

Koska aihe on osallisille tärkeä ja hanke aiheuttaa huolta osallisten keskuudessa, on tärkeää tuoda esiin, että palaute on otettu vastaan, sitä arvioidaan ja kooste palautteesta julkaistaan myös päätöksenteolle tiedoksi. Päätöksenteolla on kokouksissaan mahdollisuus tutustua saapuneeseen palautteeseen kokonaisuudessaan.

1 Luonto

Luonnon arvostus korostuu palautteissa ja ympäröivät alueet nähdään korvaamattomina. Reisjärven Kiiskinevalla ja Korpisella on merkitystä eläimistöille soidin ja pesimäalueena sekä ihmisille virkistysalueena. Osassa palautteissa peräänkuulutettiin erillisten vaikutusten arviointia luonnonsuojelualueisiin.

Keskeisinä kysymyksiä esiin nousevat sekä luonnon monimuotoisuuden, luontokadon kuin hiilinieluihin liittyvät huolet. Erityisesti tuulivoimaloiden vaikutukset eläimistöön, linnustoon ja niiden pesimäalueisiin, vesistöihin (pinta- ja pohjavedet, lähteet, yksityiset mökkikaivot), valuma-alueisiin, pölyttäjiin ja kasvillisuuteen, sienestys- ja marjamaastoihin nähdään merkittävänä.

Huolenaiheiksi nousivat tuulivoimaloista syntyvien jätteiden vaikutukset sekä lapaeroosiosta johtuva mikromuovien kulkeutuminen luontoon, ennen kaikkea vesistöihin. Myös tuulivoimaloiden vaaratilanteisiin liittyvissä kysymyksissä esiintyy huolta esimerkiksi metsä- ja maastopaloihin liittyen.

Tuulivoimaloiden rakentamisessa syntyvien materiaalien pohdittiin vaikuttavan erityisesti luontoon, mutta myös ihmisten elinympäristöön. Luonnon monimuotoisuudesta tulisi pitää kiinni

myös sähkönsiirtoreittejä ja tiestöä suunniteltaessa eikä ainoastaan koskien tuulivoimaloiden aluetta.

Huolestuneisuutta kohdistui tuulivoimalan käyttöiän päättymisen aikaan ja siihen, että perustusten jättäminen luontoon olisi edelleen sallittua. Maanvuokrasopimukseen sisältyy sopimusehto, jonka mukaan perustukset voivat jäädä paikoilleen voimalan käytön päätyttyä.

Melun, värinän ja välkkeen vaikutuksia korostettiin myös luontoon liittyvissä kommentteissa. Esimerkiksi meluhaitat yhdistettiin eläimistöön sekä sen esiintyvyyteen, jonka lisäksi myös vaikutukset sekä kasvatus- ja kotieläimiin nähtiin merkittävänä.

- Luonnonmaisema korvaamaton
- Luonnonmonimuotoisuus, luontokato ja vaikutukset hiilinieluihin
- Mikromuovien, melun, välkkeen, vaaratilanteiden ja jätteiden vaikutukset luontoon
- Rakentamisen ja purkamisen vaikutukset luonnonoloihin – kivikot, vesistöt, kasvillisuus

Vastine:

Vaikutustenarvioinnin pohjaksi on laadittu laaja selvitysaineisto alueen luonnonoloista sekä arvoista ja vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen. Maa- ja kallioperä, pohja- ja pintavedet, kasvillisuus ja luontotyytit, luonnonsuojelualueet, luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit ja muu huomionarvoinen eläimistö ja linnusto sekä luontotyytit on arvioitu osana ympäristövaikutusten arviointia, YVA.

YVA-selostuksessa on nostettu esiin alueen huomionarvoisimmat suojeltavat tai seurattavat lajit, kuten metsäpeura sekä linnusto ja esitetty mahdolliset lieventämistoimet näiden luontoarvojen turvaamiseksi.

Arvioinneissa on huomioitu myös ilmastovaikutukset tai vaikutukset hiilinielujen määrään. Tuulivoima vähentää päästöttömänä energian tuotantona vastaavasti hiilijalanjäljen kompensoinnintarvetta. Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan ennakoitua nopeampi energia-alan vihreä siirtyminen Suomessa vähentää tämän hankkeen epäsuoria myönteisiä ilmastovaikutuksia, joten molempien hankevaihtoehtojen normaalitoiminnan osalta vaikutus on vähäinen myönteinen.

Hankkeella ei ole merkittäviä vesistövaikutuksia ja niitäkin voidaan rakentamisen aikana hallita YVA-selostuksessa esitetyin lieventämiskeinoin. Mikromuovit eivät vaikutusten arvioinnin perustella ole oleellinen haitta. Käytettävissä olevan tiedon perusteella lavoista irtoavan materiaalin määrä arvioidaan niin pieneksi suhteessa mikromuovin merkittävämpiin päästölähteisiin, että eroteltavissa olevia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin ei arvioida aiheutuvan. Rakentamisen aikana ja toiminnan päättyessä syntyy vähäisiä kielteisiä vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin. Ne ovat paikallisia ja lyhytaikaisia, ja ne rajoittuvat suurimpien maanmuokkaustöiden aikaan (YVA).

Vaaratilanteet voimaloiden lähialueella ovat harvinaisia ja niitä voi ehkäistä välttämällä liikkumista sään ääriolosuhteissa, jolloin alueella liikkuminen ei ulkoilun tai virkistysnäkökulmasta muutenkaan ole houkuttelevaa.

Luonnonoloja koskeva selvitystyö ja vaikutusten arviointi on huomioitu osayleiskaavoituksessa. Selvitysten johtopäätöksillä on ollut merkittävästi vaikutusta

kaavaratkaisuun. Tuulivoimaloiden määrää ja kaava-alueen kokoa ja sijaintia on tarkistettu selvitysten johdosta.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan rakentamisen ja purkamisen aikaiset vaikutukset ovat ohimeneviä ja niiden aiheuttamat muutokset ympäristöön maisemoidaan, kun toimenpiteet on tehty.

Perustusten purkamisesta voi myös olla ympäristölle enemmän haittaa. Asia ratkaistaan viimeistään, kun alueen tuleva käyttötarkoitus on selvillä ja on arvioitavissa, aiheutuuko rakenteista merkittävää haittaa.

2 Havaitut luontoarvot

Alueella on palautteiden mukaan tehty havaintoja seuraavista eläimistä ja eliölajeista; sammakko, maakotka, kalasääksi, metsäkanalinnut, metsäpeura, ahma, suurpedot, kuten karhu ja susi (Kiiskilän susireviiri), pesivät vesilinnut, kuten joutsen.

Palautteissa kerrotaan, että alueella on muuttolintujen levähdyspaikkoja, lintujen, kuten riekon soidinalueita ja vesilintujen pesimisalueita. Maaeläimistä metsäpeura, jonka laiduntamis-, vaellus- ja vasomisalueisiin Reisjärvi kuuluu, ei palautteiden mukaan viihdy voimala-alueilla.

Palautteissa muistutetaan tuulivoimahankkeen kohdekortista mainitusta ekologisesta yhteydestä. Arvioinnissa on hyvä avata, miten ja millaisella voimalasijoittelulla voidaan välttää luonnonympäristön pirstoutuminen ja ekologisen yhteyden säilyminen.

Vastine:

Annettu palaute on välitetty luontoselvityksiä laativille asiantuntijoille ja havaittuja luontoarvoja on hyödynnetty lähtötietona selvitystarpeen arvioinnissa. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, myös osallisilta saadun palautteen ja viranomaispalautteen pohjalta. Tiedot havaituista luontoarvoista on huomioitu luontoselvityksissä muun muassa maastokäyntien suunnittelussa.

Havaitut luontoarvot on raportoitu osayleiskaavan selvityksissä ja niiden vaikutukset arvioitu ympäristövaikutusten arvioinnissa. Luonnonoloja koskeva selvitystyö ja vaikutusten arviointi on huomioitu osayleiskaavoituksessa. Selvitysten johtopäätökset on viety kaava-aineistoon, voimaloiden lukumäärää ja sijoittelua (voimala-layoutia) on tarkistettu löydösten sekä havaintojen perustella ja arvokkaat alueet on esitetty kaavakartalla suojelumerkintöinä (luo).

Erityisesti metsäpeuran vuoksi kaava-alueen rajausta ja voimaloiden sijaintia on tarkistettu suunnittelualueen pohjoisosissa. Myös metsäkanalintujen soidinpaikat on huomioitu ja voimaloiden etäisyyttä tärkeisiin lintukohteisiin on arvioitu tarkkaan yhdessä asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan metsäpeuran herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi hankealueen pohjoispuolella sijaitsevan metsäpeuran vasomisalueen ja sähkönsiirtoreitit alittavan metsäpeuran kulkuyhteyden vuoksi. Hankkeen vaikutukset metsäpeuraan arvioidaan kohtalaiseksi tai suureksi. Sen vaikutukset pesimälinnustoon on arvioitu kohtalaiseksi ja vaikutukset muuttolintuihin kohtalaiseksi (YVA).

3 Maisema

Palautteissa kuvaillaan Reisjärven maisemaa mm. peltojen, metsien ja lampien syliksi. Maalais- ja järvimaisema merkitsee alueen asukkaille ja käyttäjille paljon sen ainutlaatuisuuden vuoksi.

Suomenselän maisemalla on suuri merkitys reijjärveläisille. Reisjärven kulttuurimaisemassa on tyypillistä laajat peltonäkymät, joista asutus erottuu maamerkkeinä. Maisema on perinteisenä säilynyttä asuntorakennetta ja maatalousmaisemaa. Maisemalliset vaikutukset ja maalaispitäjän luonteen muuttuminen nähtiin keskeisinä teemoina palautteissa. Tuulivoimaloiden edestä tehtävät metsäaukkohakkuiden vaikutukset maisemaan tulisi huomioida myös hanketta arvioitaessa.

- Maisema arvokas ja osa kunnan identiteettiä
- Kyläalueiden maisema ja maalaispitäjän luonteen muuttuminen
- Sähkönsiirron ja tiestön maisemavaikutukset
- Maisemavaikutukset asutuksen ja loma-asutuksen kannalta

Vastine:

Tuulivoimaosayleiskaavan vaikutusten arviointiin (MRL) ja ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) lähtötiedoksi on laadittu maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Maisemavaikutuksia on selvitetty saadun palautteen pohjalta maastokäyntien, valokuvien ja kuvasovitusavulla. Maisemaa on arvioitu niin maisemallisesti merkittävien kohteiden näkökulmasta (valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnalliset ja maakunnalliset arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt sekä Reisjärven kulttuurimaiseman kannalta) kuin muiden paikallisesti tärkeiksi koettujen alueiden näkökulmasta.

Maisemavaikutuksia on tarkasteltu myös sähkönsiirtoreittien ja rakennettavan infrastruktuurin osilta. Voimaloiden vaikutuksia on tarkasteltu enimmillään 30 kilometrin tarkasteluetaisytydeltä voimaloista. Sähkönsiirtovaihtoehtoja on ollut arvioitavana useita ja niiden maisemavaikutuksia on tutkittu mallinuksin ja valokuvaupotuksin.

Maisemavaikutuksia on arvioitu laaditussa maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä, kaava-aineistossa (MRL) sekä ympäristövaikutusten arvioinnissa, (YVA). Maisemaa koskeva selvitystyö ja vaikutusten arviointi on huomioitu osayleiskaavoituksessa.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön arvioidaan kokonaisuutena kohtalaisiksi molemmissa voimalavaihtoehtoisissa paikallisten maisemavaikutuksien takia (YVA).

4 Vaikutus ihmisiin

Palautteissa kritisoitiin sitä, että tuulipuistosta puhuttaessa tulee ensivaikutelma sellaisesta paikasta luonnosta, jossa ihminen voi kulkea rauhassa, puiden lehtien havinaa kuunnellen. Useiden palautteiden mukaan tämä on sikäli vääränlainen nimitys ja kuvaavampaa olisikin

nimittää puistoa tuuliteollisuusalueeksi, sillä kyse on sähkötuotantolaitoksista, joita ei ole rauhoittavaa kuunnella ja katsella. Palautteissa todetaan, että tuulivoimaloita on jo ympäri maakuntaa ja niitä näkyy jo kaikkialla.

Palautteissa nostettiin esille Reisjärven kuntastrategia, jossa sanotaan mm., että strategiassa 2035, tavoitteet ja toimenpiteet 2021–2025 kuntalain mukaan tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Mahdollisia fyysiseen terveyteen ja mielenterveyteen liittyviä vaikutuksia nostettiin esiin. Myös vaikutuksia alueella porakaivoista otettavaan juomaveteen korostettiin.

- Kunnan strategia
- Hankkeen tuoma henkinen ja fyysinen kuormitus

Vastine:

Vaikutuksia asumiseen ja ihmisten elinoloihin sekä elinkeinoihin ja palveluihin on arvioitu omina kappaleinaan ympäristövaikutusten arvioinnissa. Vaikutuksia on selvitetty saadun palautteen ja asukaskyselyn pohjalta sekä perustuen avoimeen tietoon alueesta.

Reisjärven kunnan strategiassa on nostettu esiin myös elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen, elinkeinon ja yritystoiminnan edistämistä; Yritysten kasvun ja kehittymisen edellytykset tukevat kuntalaisten toimeentuloa ja hyvinvointia paikkakunnalla.

Sosiaaliset vaikutukset, vaikutukset ihmisiin ja kiinteistöihin on huomioitu osayleiskaavoituksessa. Hanketoimijan järjestämä tiedottaminen hankkeesta, kaavaprosessin aikana laaditut asiakirjat ja tiedottaminen sekä laaja YVA-arviointi vuorovaikutuksineen tuottavat osallisille tietoa hankkeesta, hälventäen siihen liittyvää epätietoisuutta ja tuottaen tietoa päätöksenteon tueksi.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan ihmisten elinolojen ja asumisen herkkyys muutokselle arvioitiin kohtalaiseksi, sillä alueella on jonkin verran potentiaalisia haitankärsijöitä ja hanke on herättänyt huolta. Vaikutus näihin arvioitiin kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset ovat pienialaisia, osittain palautuvia, eikä altistuminen ympäristövaikutuksille ylitä ohje- tai suositustasoja. Hankevaihtoehdot 1 ja 2 eivät poikkea merkittävästi toisistaan suhteessa elinolo- ja asumisvaikutuksiin (YVA).

5 Virkistyskäyttö ja vapaa-aika

Palautteen mukaan Levonperällä on useita vakituksessa asumisessa olevia kiinteistöjä. Tämän lisäksi alueella on pieniä järviä, joiden rannoilla on kymmeniä loma-asuntoja, lähimmät yhden kilometrin etäisyydellä suunnitellusta tuulivoima-alueesta. Alueella on tärkeitä luontopolkuja ja pieniä erämaajärviä. Aluetta käytetään virkistykseen ja kalastukseen. Alueella on lisäksi majoitusta metsästysmatkailuun, luontoyrittäjyyttä sekä Suomen Ladun aktiivista toimintaa.

Luonnonmonimuotoisuuden heikkeneminen ja alueen luonteen muuttuminen nähtiin merkittävänä riskinä niin luonnossa virkistäytymiselle, marjastukselle kuin sienestyksellekin.

Palautteissa nostettiin myös esiin tuulivoimaloiden aiheuttamien vaaratilanteiden vaikutuksia alueella liikkumisen turvallisuuteen ja pelastuslaitoksen kykyyn vastata vaaratilanteissa.

- Virkistysalueena laajasti tärkeä
- Alueella vaellukseen luontopolkuja ja järviä kalastukseen
- Luonnonmonimuotoisuuden heikkenemisen, melun ja välkkeen vaikutukset virkistykseen, hyvinvointiin
- Alueella liikkumisen turvallisuus
- Pelastuslaitoksen toimintakyky vaaratilanteissa

Vastine:

Aluetta voi kaavan estämättä edelleen käyttää ulkoiluun, virkistykseen ja metsästykseseen. Virkistyskäytön ja metsästyksen kohdistuvien vaikutusten arvioinneissa on hyödynnetty annettuja palautteita alueen käytöstä sekä alueen tärkeistä kohteista. Vaikutuksia virkistyskäyttöön ja metsästykseseen on arvioitu laajasti ympäristövaikutusten arvioinnissa, YVA. Arvioinneissa on hyödynnetty muita vaikutusten arviointeja siltä osin, kun ne koskevat alueen virkistys- tai metsästysoimintaa. Palaute ja arvioinnit on huomioitu osayleiskaavoituksessa.

Melumallinnukset on laatinut asiantuntijatyönä konsulttitoimisto, jolla on kattava kokemus tuulivoimahankkeista. Eri hankkeista kertyneen kokemuksen mukaan jälkepäin tehdyissä mittauksissa on todettu, että melumallinnusten tulokset äänitasoista vastaavat hyvin lopputilannetta. Melutasoja arvioitaessa noudatetaan meluntorjuntalakia, Valtioneuvoston päätöstä melutason ohjearvoista (993/1992) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015). Selvitysten mukaan melu ei kaava-alueen ulkopuolella rajoita alueiden käyttöä.

Alueella on turvallista liikkua. Sään ääriolosuhteissa, kuten voimakkaan ukonilman tai myrskyn aikana, jolloin alueella muutoinkin liikutaan vähemmän, varovaisuutta tulee kuitenkin noudattaa. Talvella putoava jää voi aiheuttaa ajoittaisia rajoituksia alueen käytölle.

Alueen parantuva ja laajentuva tieverkosto edesauttaa alueen saavutettavuuden parantumista, myös pelastustoimen näkökulmasta. Pelastuslaitoksella ei ole ollut huomautettavaa OAS:ista ja pelastusviranomaisilta pyydetään lausunnot myös kaavan myöhemmissä valmisteluvaiheissa.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan Kiiskinevan hankealueen virkistyskäytön herkkyys muutokselle arvioitiin kohtalaiseksi, sillä alueella on melko paljon ja monipuolista virkistyskäyttöä, ja virkistyskäyttöön vaikuttavia ympäristöhäiriöitä on puolestaan melko vähän. Lisäksi alueella on käyttäjilleen suuri merkitys virkistyskäytömiellessä. Alueen metsästyksikäytön herkkyys muutokselle arvioitiin suureksi alueen aktiivisen metsästysoiminnan ja -käytön perusteella.

Molempien hankevaihtojen (VE1 ja VE2) vaikutukset virkistyskäyttöön ja metsästykseseen arvioitiin rakentamisen ja toiminnan lopettamisen aikana kohtalaisen kielteisiksi.

Normaalitoiminnan aikana molempien hankkeiden osalta vaikutukset arvioitiin vähäisen kielteisiksi (YVA)

6 Asuminen ja kiinteistöjen arvo

Kiinteistöjen arvon muutoksista, vaikutuksista vapaa-ajan asuntojen vuokraamisen sekä vaikutuksista elinkeinon harjoittamiseen huomautettiin palautteissa. Palautteissa myös nostettiin esiin lähialueilla asuvien eriarvoistuva asema suhteessa muihin kuntalaisiin. Lisäksi palautteissa esitettiin huoli vaikutuksista kiinteistöjenomistajiin, joilla ei ole vaihtoehtona pois muuttaminen.

Etäisyyden asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin arvioitiin olevan liian pieni tuulivoimaloiden alustavan sijoittelun perusteella.

Palautteissa kritisoitiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman vähättelevää kuvailua asutuksen määrästä suunnittelualueen läheisyydessä. Alueen läheisyydessä (1 km suunnittelualueen rajasta) on kymmeniä asuin- ja vapaa-ajanrakennuksia ja palautteiden mukaan tämä on syytä huomioida. Palautteissa mainittiin muun muassa Levonperä ja Korpinen. Lisäksi palautteissa muistutetaan, että useat asukkaat ovat valinneet alueen sen luonnonläheisyyden, rauhallisuuden ja hiljaisuuden takia. Tuulivoimapuiston sijoittuminen alueelle koetaan muuttavan alueen luonnetta peruuttamattomasti.

Palautteissa tuotiin esille ristiriita siitä, että peruseriaatteet unohdetaan tuulivoimateollisuuden kohdalla, mutta navetan rakentaminen eli käytännössä ammatin harjoittaminen ja kehittäminen kielletään samoilla periaatteilla, joilla tuuliteollisuusrakentamista sallitaan.

Palautteissa muistutettiin myös, että tuulivoimarakentamiseen liittyvät sähkönsiirron ratkaisut näkyvät maisemassa ja että tiestön leventäminen vaikuttaa negatiivisesti alueen käyttöön ja arvoon.

- Kiinteistöjen arvon lasku ja negatiiviset vaikutukset elinkeinon harjoittamiseen (erityisesti maatalous)
- Kuntalaisten eriarvoistuva asema, taloudelliset tappiot
- Asutuksen ja kylien olemassaolo on merkittävää suunnittelualueen lähellä – kodit luonnonrauhassa
- Korvaukset haitoista
- Teiden leventämisen vaikutukset luontoon ja kiinteistöjen käyttöön

Vastine:

Vaikutuksia asumiseen ja ihmisten elinoloihin sekä elinkeinoihin ja palveluihin on arvioitu omina kappaleinaan ympäristövaikutusten arvioinnissa, YVA. Vaikutuksia on selvitetty saadun palautteen ja asukaskyselyn pohjalta sekä perustuen avoimeen tietoon alueesta.

Alueelle kohdistuu rakentamisesta hyötyjä ja haittoja. Kiinteistöjen arvoon ei ole Suomessa laadituissa selvityksissä todennettu selkeitä vaikutuksia. Kiinteistöistä saatavat vuokratulot ja kiinteistöverot tuovat lisätuloja alueen maanomistajille ja kunnalle.

Alueen rakentamisen vaikutus elinkeinoelämään edesauttaa myös palvelujen kehitystä ja vaikuttaa välillisesti alueen houkuttelevuuteen. Asumiseen mahdollisesti kohdistuvat haittavaikutukset sen sijaan on huomioitu kaavamääräyksin ja kaava-alueen rajauksella, siten, että esim. suosituksia ylittävää meluhaittaa ei kohdistu loma- tai asuinrakennuksille.

Teiden leventäminen parantaa alueen saavutettavuutta, virkistyksen, harrastustoiminnan, asumisen tai metsätalouden harjoittamisen näkökulmasta. Muutokset lähiympäristössä teiden rakentamisen yhteydessä maisemoidaan jälkeenkäynnin rakennustöiden päätyttyä.

Tiedotusvälineiden mukaan maanomistajat eri puolella Suomea ovat kiinnostuneita energiahankkeista ja niiden mahdollistamista tuloista. Kuten kaikissa rakennushankkeissa, hankkeen vaikutukset kohdistuvat vaihtelevasti osallisiin, asuinpaikasta ja maanomistuksesta riippuen.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan ihmisten elinolojen ja asumisen herkkyys muutokselle arvioitiin kohtalaiseksi, sillä alueella on jonkin verran potentiaalisia haitankärsijöitä ja hanke on herättänyt huolta.

Vaikutus arvioitiin kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset ovat pienialaisia, osittain palautuvia, eikä altistuminen ympäristövaikutuksille ylitä ohje- tai suositustasoja. Hankevaihtoehdot 1 ja 2 eivät poikkea merkittävästi toisistaan suhteessa elinolo- ja asumisvaikutuksiin (YVA).

7 Vaikutus kunnan vetovoimaan

Palautteissa tuulivoimaloiden vaikutukset maisema-arvoihin, luontoon ja maaseudun asumisviihtyvyyteen nähtiin merkittävänä tekijänä kunnan vetovoiman heikkenemiseen. Tuulivoimaloiden alueelle sijoittumisen ei nähty osassa palautteista vastaavan Reisjärven kuntastrategiasia tavoitteita edistää asukkaiden viihtyvyyttä, kulttuurimaisemapitäjän identiteetin vaalimisista ja lapsiperheiden elinympäristön turvaamista.

Palautteissa kritisoitiin myös työllistymisen vaikutuksien voimakasta yliarviointia. Arvioidaan, että suomalaiset ja paikalliset ihmiset eivät työllisty näistä rakennustyömaista niin merkittävästi, että siksi kannattaisi tuhota kotiseutua.

Palautteissa esiin nousi huoli pienen pitäjän autioitumisesta tuulivoimapuiston alta. Tuulivoimapuiston rakentaminen uhanalaistaa kunnan pitovoiman, koska jo nyt kuntalaiset ovat voimakkaasti jakautuneet tuuliteollisuusasiassa.

- Kunnan arvo luonnossa
- Tuulivoimahanke ei edusta kaikilta osin Reisjärven kuntastrategiaa
- Työvoimaan vaikutukset koetaan vähäisiksi verrattuna muihin vaikutuksiin
- Maaseudun elinvoimaisuus laskee ja väestön väheneminen lisääntyy entisestään

Vastine:

Palaute koskien kunnan vetovoimaa on huomioitu osayleiskaavan lähtötiedoissa ja vaikutusten arvioinnissa. Vaikutuksia on tarkasteltu YVA:ssa erityisesti paikallisten maisema-arvojen, asutuksen ja ihmisten elinolojen sekä elinkeinon ja palveluiden näkökulmasta.

Kunnan strategiassa on nostettu esiin myös elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen, elinkeinon ja yritystoiminnan edistämistä; Yritysten kasvun ja kehittymisen edellytykset tukevat kuntalaisten toimeentuloa ja hyvinvointia paikkakunnalla.

Hankkeen rakentamisaikaisella työllisyysvaikutuksella on positiivinen vaikutus alueen elinkeinoelämään, mikä lisää alueen houkuttelevuutta erilaisten toimeksiantojen ja työvoiman palvelutarpeen kautta. Lisääntyvät kiinteistövero- ja vuokratulot edesauttavat myös palvelujen säilymistä tai kehittymistä alueella. Tuulivoimahankkeet lisäävät alueen vetovoimaa myös teollisuusinvestointien näkökulmasta, millä voi olla välillisiä myönteisiä työllisyysvaikutuksia.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin ovat koko toiminnan ajalta VE1:ssä kohtalaisia myönteisiä ja VE2:ssa vähäisiä myönteisiä. Myönteiset vaikutukset koostuvat työllisyysvaikutuksista koko toiminnan ajalta, kiinteistöverotuloista ja korvauksista maanomistajille. Kielteiset vaikutukset koostuvat rakentamisen ja toiminnan lopettamisen aikaisista häiriöistä ympäristön elinkeinotoimijoille, normaalitoiminnan aikaisesta ympäristön muuttumisesta ja häiriövaikutuksista matkailulle sekä hankkeen myötä menetetyistä metsätalousmaasta. Vaikutukset ovat myönteisemmät VE1:ssä sillä työllisyysvaikutukset ja kiinteistöverotulot ovat suurempia kuin VE2:ssa muiden vaikutusten ollessa molemmissa vaihtoehdoissa lähes samansuuruisia. Vaikka hankkeella on myös kielteisiä vaikutuksia yksittäisiin toimijoihin, ovat myönteiset vaikutukset vaikutusalueen elinkeinotoimintaan ja palveluihin suurempia (YVA).

8 Hanketoimija

Palautteessa kyseenalaistettiin ABO Wind Oy:n (Nykyisin ABO Energy Oy) luotettavuutta. Tuulivoimaloiden vastuun jakautuminen ympäristön huollossa ja tuulivoimaloiden poistettaessa käytöstä huomautettiin myös palautteissa. Yleisötilaisuudessa tietämättömyys haitoista nosti huolen yrityksen asenteesta paikkakunnan asukkaisiin ja luontoarvoihin.

Tuulivoimaloiden omistajuus myydään hankkeen valmistuttua sijoittajille, mitä kritisoidaan palautteissa. Mikä on silloin sähkötuotannon hyöty paikalliselle sähkökäyttäjälle?

- Ulkomainen yritys
- Vastuunjako voimaloiden poistuessa käytöstä, käytön aikana

Vastine:

ABO Wind AG on Saksassa vuonna 1996 perustettu pörssiyritys, ja sen omistus jakautuu seuraavasti: 52 % omistavat yrityksen perustajat perheineen, 38 % on pörssiosakkeita ja 10 % saksalaisen energiayhtiö Mainova AG:n omistuksessa. ABO Wind AG:n tytäryhtiö ABO Energy Oy on puolestaan vuonna 2013 perustettu suomalainen yritys.

ABO Energy Oy (aikaisemmin ABO Wind Oy) on tuulivoiman kehittäjä, eikä näin ollen omista tuulivoimapuistoja. ABO Energy Oy siis toteuttaa rahoituksen ja rakentamisen, mutta valmiit tuulivoimapuistot myydään uusiutuvasta energiasta kiinnostuneelle

kotimaiselle tai ulkomaalaiselle sijoittajalle. Kaikki tähän mennessä valmistuneet ABO Energy Oy:n hankkeet on myyty eurooppalaisille pääomasijoittajille. Reisjärvelle mahdollisesti rakennettavaa tuulivoimapuistoa varten perustetaan myöhemmin oma hanke-yhtiö, jonka kotipaikka tulee olemaan Reisjärvi.

Voimaloiden purkamisesta vastaa aina voimaloiden omistaja, ja lisäksi voimaloiden purku on varmistettu indeksisidotulla purkuvakuudella, jonka maanomistaja vapauttaa vasta, kun purku on asianmukaisesti suoritettu.

9 Konsultit

Osayleiskaava laaditaan konsulttien toimesta. Palautteissa muistutettiin, että kaavoitusprosessia ei tulisi valmistella tarkoituksenhakuisesti, vaan ottaa huomioon useat näkökulmat. Alikonsulttien asiantuntijuutta ei ole kuvattu osallisille tiedoksi mitenkään. Luontotutkimusten tulisi olla pidempiaikaisia. Palautteessa todettiin, että paikallisilla metsästyseuroilla ja luontoharrastajilla on ajantasaista tietoutta luonnosta ja linnustosta.

Palautteissa nostettiin esiin se, että kaikkiin hankealueen maanomistajiin ei olla oltu yhteydessä hankkeeseen liittyen.

- Kaavoitusprosessia ei tulisi valmistella tarkoituksenhakuisesti
- Osallisten on hankala arvioida alikonsulttien pätevyyttä
- Kaikkia hankealueen maanomistajia ei olla tavoitettu

Vastine:

Kaava- ja YVA-aineisto laaditaan yksityisten konsulttitoimistojen toimesta. On yleinen käytäntö, että tuulivoimahankkeiden asiantuntijatyö tehdään konsulttityönä. Kaava-aineisto laaditaan kattavan vaikutusten arvioinnin pohjalta. Päätöksen tuulivoimaosayleiskaavan edistämisestä ja hyväksymisestä tekee Reisjärven kunta.

ELY-keskus arvioi YVA-valmistelun osalta asiantuntijoiden pätevyyden. Käytetyillä konsulteilla, Ecobio Oy:llä ja A-Insinöörit Suunnittelu Oy:llä (aikaisemmin A-Insinöörit Civil Oy), on runsaasti näyttöä selvitysten laatimisesta, kaavoituksesta sekä YVA-menetelmästä. Alikonsultit Faunatica Oy ja Heilu Oy ovat myös alallaan tunnettuja tekijöitä, joita myös kunnat tai kaupungit käyttävät vastaavanlaisissa laajoissa kaavoitustoimeksiannoissa. Myös Etha on tunnettu tuulivoimahankkeisiin liittyvien asiantuntijaselvitysten laatija Suomessa.

Maanomistajien tavoittamiseen vaikuttaa se, etteivät kaikki heistä asu alueella, kyseessä on useamman maanomistajan yhteisomistus tai esim. perikunta. Kaikkien yhteystietoja ei näin ollen ole saatavilla tai saa luovuttaa edelleen.

Kaavahankkeen virallisesta viranomaistiedottamisesta vastaavat ELY-keskus YVA:n osalta ja kunta kaavahankkeen osalta. Hanketoimijan asukaskysely toteutettiin näistä erillisenä, molempia vaikutusten arviointeja (YVA sekä MRL) palvelevana taustoitukseksi.

10 Tuulivoima yleisesti ja vaikutusten arviointi

Tuulivoimaloiden 320 metrin korkeudesta nousi paljon kommentteja liittyen erityisesti vaikutusten arvioinnin toteuttamiseen ja luotettavuuteen. Voimalakorkeus on poikkeuksellinen, eikä vastaavista tuulivoimaloista ole kokemusta Suomessa. Tuulivoimaloiden vaikutukset nähtiin palautteissa epävarmana sekä haastavana arvioida, kun vertailu kohtia ei ole. Palautteissa muistutettiin että, vaikutusten arviointia toteutetaan epätäydellisen tiedon varassa. Myös Ympäristöministeriön ohjeisiin tukeutuessa on syytä muistaa, että hankkeessa on kyse poikkeuksellisen korkeista voimaloista.

Osassa palautteista huomautettiin tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksista. Palautteessa muistutettiin, että Reisjärven kunnan raja-alueet ovat yhteydessä kolmeen eri maakuntaan. Tästä syystä eri maakuntien alueilla jo olevista tuulivoimateollisuusalueista sekä suunnitteilla olevista tuuliteollisuusalueista tulee tehdä yhteisvaikutusarviointi.

- Tuulivoimaloiden poikkeuksellinen koko – ei vertailukohtia Suomessa
- Vaikutusten arvioinnin haastavuus tuulivoimaloiden koon ollessa suuri – epävarmuustekijät vaikutusten arvioinnissa
- Yhteisvaikutukset tulisi arvioida – lähialueilla useita hankkeita

Vastine:

Palaute on huomioitu osayleiskaavan lähtötiedoissa ja vaikutusten arvioinnissa. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu voimaloiden tavanomaista suurempi koko mm. kasvattamalla vastaavasti vaikutusten arvioinneissa käytettyjä etäisyysvyöhykkeitä.

Tuulivoimaloiden koko, tekniset ominaisuudet ja edelleen vaikutukset ympäristöön on kuitenkin pystytty arvioimaan tarkkaan. Kaava rajoittaa voimaloiden kokoa tai muita ominaisuuksia, siten, ettei arvioitua suurempaa tai tehokkaampaa voimalaa voi rakentaa alueelle. Näin ollen voimaloiden vaikutukset ympäristöönsä eivät ylitä YVA-aineistossa esitettyä.

Noin 300 metriset voimalat ovat lähtökohtana useissa samanaikaisesti valmisteltavissa kaavahankkeissa eri puolella Suomea. Kaavan sallimalla enimmäiskorkeudella varmistetaan, että kaava mahdollistaa sopivan uuden ja hyötysuhteeltaan tarkoituksenmukaisen voimalatyyppin hyödyntämisen hankkeessa, kaavamääräyksen estämättä, kuitenkin siten, etteivät vaikutukset ympäristöön muodostu arvioitua suuremmiksi.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia on arvioitu osana vaikutusten arviointia, mutta lähimmät toiset hankkeet sijaitsevat verrattain etäällä (noin 10 km) nyt kaavoitettavasta alueesta, mikä vaikuttaa muodostuviin yhteisvaikutuksiin. Yhteisvaikutuksia on arvioitu kattavasti myös jo toteutetun, maakuntakaavoitukseen liittyvän, TUULI-hankkeen puitteissa.

11 Melu ja ääni

Useissa palautteissa huomautettiin melun ja äänen vaikutuksien arvioinnista. Palautteiden mukaan arviointikriteereissä melumallinnuksessa tulisi ottaa huomioon myös melun jatkuvuus

ja katkonaisuus sekä infraäänit. Erityisesti melumallinnuksen epävarmuustekijät nähtiin merkittävänä riskitekijänä sekä se että ei ole tiedossa minkä mallinen tuulivoimala on.

Infraäänien vaikutuksista ei ole tutkimuksessa varmaa tietoa, tämä herättää palautteissa pohdintaa infraäänien todellisista vaikutuksista.

- Infraäänit
- Melumallinnuksen epäluotettavuus

Vastine:

Melumallinnukset on laatinut asiantuntijatyönä konsulttitoimisto, Etha, jolla on kattava kokemus tuulivoimahankkeista. Eri hankkeista kertyneen kokemuksen mukaan jälkeinpäin tehdyissä mittauksissa on todettu, että melumallinnusten tulokset äänitasoista vastaavat hyvin lopputilannetta. Melutasoja arvioitaessa noudatetaan meluntorjuntalakia, Valtioneuvoston päätöstä melutason ohjearvoista (993/1992) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetusta (545/2015). Yleisesti rajana haitallisesta melusta tuulivoimahankkeessa pidetään 40 dB:n äänitasoa.

Mallinnuksien vaikutuksia on arvioitu osana meluvaikutusten arviointeja, mutta niitä on myös hyödynnetty muissa vaikutusten arvioinneissa, kuten sosiaalisten vaikutusten arvioinneissa. Meluvaikutusten arvioinnissa on kuvattu mallinnusten epävarmuustekijät sekä lievennyskeinot ja ne on otettu huomioon osayleiskaavoituksessa. YVA-arvioinnin on tehnyt erillinen konsultti, A-Insinöörit Suunnittelu Oy (Akustiikkasuunnittelu), joten arviointia on tehty usean eri asiantuntijatahon työnä, mikä lisää arvioinnin luotettavuutta.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät molemmissa vaihtoehdoissa lähiympäristön melua, mutta ilman että ulkomelutason ohjearvot tai pienitaajuuden sisämelun toimenpiderajat ylittyisivät. Arviointi tehtiin melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella.

Vaikka ohjearvot eivät ylity, vaan ollaan niiden tuntumassa, niin molempien hankevaihtoehtojen meluvaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi kohteen herkkyuden (nykytilanteessa luonnon hiljaisuus) johdosta (YVA).

Kummallakaan hankevaihtoehdolla ei ole yhteismeluvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa (YVA).

12 Tiedottaminen ja vuorovaikutus

Reisjärvellä ei ole valmista energiastrategiaa ja palautteen mukaan kunnan työryhmä on vasta nimeämisvaiheessa. Pohjois-Pohjanmaalla on vireillä energia- ja ilmastovaihekaavunkaava. Palautteissa todetaankin, että on tarpeellista ottaa aikalisä kaavoitusasiaan. Kuntalaisia on vasta nyt painostuksen jälkeen alettu kuulemaan ja kysely asian tiimoilta tehty ja tulokset eivät ole vielä valmiina.

Palautteissa kritisoitiin, että osallisille on annettava riittävän realistinen aika kerätä ajatuksia, sisäistää suunnitelmia, koostaa kommentteja sekä laatia palautteita.

Palautteissa mainittiin myös, että tuulivoimapuistohanke on jo nyt aiheuttanut paljon henkistä kuormitusta ja pelkoa osalle osallisista. Nähtiin, että olisi edelleen tarpeellista huomioida myös tulevat sukupolvet, ja heidän kuulemisensa.

- Tarpeellista odottaa kunnan energiastrategian valmistumista
- Hanke on aiheuttanut henkistä kuormitusta ja pelkoa osallisissa
- Nuorten ääni

Vastine:

Kaava-asiasta ja YVA-arvioinnista on tiedotettu kunnan, ELY-keskuksen ja hanketoimijan toimesta. Tietoa hankkeesta on välitetty kuulutuksin paikallislehdissä ja kunnan verkkosivuilla sekä kirjeitse maanomistajille. Hankkeeseen liittyvästä osayleiskaavasta ja YVA-menettelystä on järjestetty yleisötilaisuus. Lisäksi hanketoimija ABO Energy Oy on järjestänyt erillisiä infotilaisuuksia tuulivoimahankkeesta kunnassa ja ollut yhteydessä alueen maanomistajiin. ABO Energy Oy on myös perustanut hankkeelle omat verkkosivut. Paikallislehti on uutisoinut hankkeesta aktiivisesti artikkeleissaan.

Kaavahankkeen vireilletulo eli aloitusvaihe kesti lähes vuoden ja palautetta siitä sekä OAS:ista on pyydetty useampaan kertaan. Tänä aikana hankkeesta on voinut esittää mielipiteitä ja lausuntoja. Reisjärven kunta on lisäksi laatinut hankkeen edetessä kuntakohtaista tuulivoimastrategiaa ja järjestänyt omaehtoisen, yleisen kyselyn suhtautumisesta tuulivoimaan kuntalaisille.

Asukaskyselyyn saatiin yhteensä 149 vastausta. Vastauksista 84 tuli nettikyselyn ja 65 postikyselyn kautta. Merkittävimpiä tuulivoimahankkeen toiminnan aikaisista vaikutuksista ovat vastausten mukaan muutokset maisema-, äänimaisema- ja valo-olosuhteissa sekä näiden muutosten kokeminen.

13 Kuntalaisaloite

Kaavoituksesta on tehty kuntalaisaloite (valtuutettu Jarmo Kokkoniemi, Reisjärven valtuusto 23.3.-23 §23). Kuntalaisaloitteen mukaan tulisi keskeyttää kaikki tuulivoimahankkeet Reisjärven kunnan alueella, kunnes lainsäädäntö tuulivoimalaista on valmis, sekä tuulivoimaan liittyvistä tutkimustuloksista saadaan valmiiksi.

Aloitteessa muistutettiin, että on viisasta odottaa ajantasaista lainsäädäntöä ja ohjeistusta, jolla tuulivoimaloiden rakentaminen säädellään.

Vastine:

Kuntalaisaloite on toimitettu kuntaan, saatettu päätöksenteon tietoon ja siihen vastataan kunnan päätöksenteossa.

14 Sähkönsiirto

Palautteissa nostettiin esiin myös tarve sähkönsiirron huomioimiselle myös kaavoituksessa. Palautteissa korostettiin erityisesti Haapajärven suuntaan suuntautuvia reittejä sekä niiden vaikutuksia alueen viljely- ja metsätalouskäyttöön sekä alueen maisemaan. Reittien

vaikutuksia Siiponkosken alueen arvokohteisiin korostettiin myös. Mikäli sähkönsiirto toteutetaan, maakaapelointia suosittiin ilmajohdon sijasta. Tämän lisäksi sähkönsiirto pitäisi sijoittaa muut hankkeet ja niiden siirtojohdot huomioiden, että sähkönsiirronyhteisvaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi. Palautteissa kuitenkin korostettiin sitä, että Haapajärven suuntaan suuntautuvat sähkönsiirtoreittivaihtoehdot koetaan epämiellyttävinä.

Vastine:

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä on arvioitu erilaisia sähkönsiirron reittivaihtoehtoja, sekä niiden vaikutuksia maisemaan ja ympäristöön. Lisäksi sähkönsiirtoalueista on tehty mallinnuksia ja kuvaupotuksia asian arvioimisen helpottamiseksi. YVA:ssa on lisäksi esitetty lievennyskeinoja sähkönsiirron maisemavaikutusten vähentämiseksi.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) mukaan kaikki sähkönsiirtoreiteistä aiheuttavat maisemavaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaalle Kalajokilaakson viljelymaisemille ja reitit 3 vaikuttavat myös maakunnallisesti arvokkaille alueille ja paikallisesti tärkeille virkistysalueille. Vähäisin maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuva vaikutus on yhdistelmällä VE2 ja SVE1A, SVE1B tai SVE1C (YVA).

15 Viranomaispalautteet

15.1 Peruspalvelukunta yhtymä Selänne, Ympäristö- ja rakennusvalvonta / 2023

Suunnittelun tavoitteena on toteuttaa enintään 20 tuulivoimalan rakentaminen Kiiskinevan alueelle. Tuulivoimalat on suunniteltu toteutettavan noin 6–10 MV tehoisina.

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015).

Mikäli tuulivoimapuistoalueella on tarkoitus läjittää suuria määriä maa-aineksia, tulee näille kohteille hakea ympäristölupa maankaatopaikkana. Samalla on hyvä ottaa huomioon maa-aineslain kannalta luvan varaiset toiminnot.

Muilta osin asiassa ei ole tässä vaiheessa huomautettavaa. Asiasta annetaan mahdollisesti yksityiskohtaisempi lausunto hankkeen myöhemmässä vaiheessa.

Vastine:

Melumallinnukset on laatinut asiantuntijatyönä konsulttitoimisto, Etha, jolla on kattava kokemus tuulivoimahankkeista. Eri hankkeista kertyneen kokemuksen mukaan jälkepäin tehdyissä mittauksissa on todettu, että melumallinnusten tulokset äänitasoista vastaavat hyvin lopputilannetta. Melutasoja arvioitaessa noudatetaan meluntorjuntalakia, Valtioneuvoston päätöstä melutason ohjearvoista (993/1992) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetusta (545/2015).

Tällä hetkellä hankkeessa ei ole tiedossa merkittävää läjitystarvetta, mutta asia hoidetaan asianmukaisesti, mikäli tarvetta ilmenee. Lausuvilta viranomaisilta pyydetään lausunnot myös kaavahankkeen myöhemmissä vaiheissa.

15.2 Fingrid / 2023 ja 2024

Lausuntopyyntö 22.6.2023

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä.

Kantaverkkoyhtiöllä on sähkömarkkinalaissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkökäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan.

Kantaverkkoliittyntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittämisehdoissa (YLE). Liittämisehtoja noudattamalla varmistetaan järjestelmien tekninen yhteensopivuus. Niissä myös määritellään sopimuspuolten liityntää koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten liittämisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittämisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset.

Kustakin liittynnästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Fingrid Oyj:llä ei ole muuta kommentoitavaa arviointiohjelmasta eikä osallistumis- ja arviointisuunnitelmista. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Lausuntopyyntö 27.11.2023

Kiitämme lausuntopyynnöstä. Olemme lausuneet 22.6.2023 arviointiohjelmasta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Tässä vaiheessa Fingridillä ei ole uutta lausuttavaa.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

15.3 Haapajärven ympäristöpalvelut / 2024

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen toiminta on päättynyt. Tämä pyydetään huomioimaan mm kohdassa 9 "Osalliset". Jatkossa lausuntopyyntö pyydetään osoitettavaksi Haapajärven kaupungin ympäristölautakunnalle, joka toimii rakennusvalvonta-, ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysuojeluviranomaisena Reisjärven kunnassa.

Tähän liittyen (kohta 7.8) on Haapajärven kaupungin ympäristölautakunta hyväksynyt 13.12.2023 § 14 Haapajärven kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosille 2020–2024 päivitys 2024. Painopisteenä mm. Elinympäristöterveyden edistäminen.

Suunnittelualueesta alle kilometrin etäisyydelle sijoittuu sekä vakituista, että loma-asutusta. Tuulivoimaloiden mahdollisesta sijoittumisesta ei ole vielä tarkempaa tietoa.

Ympäristönsuojeluviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen suosittelee, ette lähtökohdiana tuulivoimaloiden suunnittelulle on 2 kilometrin etäisyys vakituisiin asuinrakennuksiin, kuin myös loma-asuinrakennuksiin.

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista ja sosiaali- ja terveysministeriön asetus 545/2015.

Mikäli tuulivoimapuistoalueella on tarkoitus läjittää suuria määriä maa-aineksia, tulee näille kohteille hakea ympäristölupa maankaatopaikkana. Samalla on hyvä ottaa huomioon maa-aineslain kannalta luvan varaiset toiminnot ja luvitukseen käytettävä käsittelyaika, joka on Ppky Selänteellä ollut 3 kk – 6 kk.

Ympäristönsuojeluviranomainen suosittelee kartoittamaan maa-ainesten ottoa mahdollisimman paljon vanhoilta jo aloiteluilta kalliokiviaineksen ottoalueilta. Näiden alueiden laajentaminen ja jatkaminen nähdään maa-ainesten kestävässä käytössä. Suunnittelu alueella on yksi vanha kalliokiviaineksen ottoalue.

Lausuntoa on pyydettävä myös kaavan luonnos- ja ehdotusvaiheissa, jolloin annetaan mahdollisesti tarkempi lausunto.

Vastine:

Melumallinnukset on laatinut asiantuntijatyönä konsulttitoimisto, Etha, jolla on kattava kokemus tuulivoimahankkeista. Eri hankkeista kertyneen kokemuksen mukaan jälkepäin tehdyissä mittauksissa on todettu, että melumallinnusten tulokset äänitasoista vastaavat hyvin lopputilannetta. Melutasoja arvioitaessa noudatetaan meluntorjuntalakia, Valtioneuvoston päätöstä melutason ohjearvoista (993/1992) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetusta (545/2015).

Meluvaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa erillisen meluvaikutusten asiantuntijan toimesta (A-Insinöörit Suunnittelu Oy, Akustiikkasuunnittelu), mikä lisää osaltaan arvioinnin luotettavuutta.

Tällä hetkellä hankkeessa ei ole tiedossa merkittävää maa-aineisten otto- tai läjitystarvetta, mutta asia hoidetaan asianmukaisesti, mikäli tarvetta ilmenee.

15.4 MTK Reisjärvi / 2024

Tuulivoimaosayleiskaavan alue on metsätalousaluetta ja pääosin yksityisessä omistuksessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tulee näkyä maanomistajien tasapuolinen kohtelu ja yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua hankkeeseen. Hankkeen lopulliset vaikutukset voivat vaihdella suuresti alueen maanomistajien kesken samoin kuin haitallisista vaikutuksista maksettavat korvaukset. Tämän vuoksi suunnitelmassa ja kaavassa tulisi varmistaa

maanomistajien oikeuksien toteutuminen ja varmistaa se Reisjärven kunnan puolesta esimerkiksi niin kutsuttua ”Keuruun mallia”, jossa kunnan tavoitteena kaavoitussopimuksessa hanke-toimijan kanssa on seuraava:

”Sähköverkon osalta hanketoimija pyrkii solmimaan maanomistajien kanssa ensisijaisesti erilliset maankäyttö sopimukset mahdollistamaan sähköverkon rakentamisen, käytön ja kunnossapidon ja vasta toissijaisena vaihtoehtona käyttämään lunastusmenettelyä. Ensijaisessa vaiheessa hanketoimija sitoutuu tarjoamaan kaavoitettavan alueen ulkopuolisista maa-alueista sähköverkkoon liittyen kertakaikkisena kokonaiskorvauksena 1eur/m².” (Keuruun kaupunginhallitus, pöytäkirja 7.11.2022, § 189)

MTK Reisjärvi katsoo, että hankkeessa on arvioitava sen vaikutukset valumavesiin, vesitalouteen ja vesistöihin. Hankealue on hyvin lähellä Juurikan tekoallasta, joka on rakennettu Kalajan alueen vesienhallintaa ja uomaa varten. Kalajan uoman vesitalousongelmat ovat korostuneet viime vuosina. Kalajan uomaa koskeva kunnostushanke on viivästynyt. Siksi Kiiskinevan tuulivoimahankkeen vaikutuksia Kalajan vesitalouteen ja Juurikan tekoaltaan käyttöön vesienhallinnassa on arvioitava laajasti. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi, miten haitalliset vaikutukset torjutaan, mikäli hankkeella on haitallisia vaikutuksia valumavesiin, vesitalouteen tai vesistöihin. Vesitalouden ongelmien voimistumisella alueen maatalousmaalla on haitallisia vaikutuksia maatalouden tuotantoedellytyksiin, huoltovarmuuteen ja maatalousyritysten kannattavuuteen. Maatilojen tuoma rahavirta Reisjärvelle on noin 30 miljoonaa euroa.

Muutoin MTK Reisjärvi katsoo, että hanke on kannatettava ja toivoo vahvaa yhteistyötä sekä osallistavaa arviointia ja suunnittelua alueen maanomistajien sekä muiden toimijoiden kesken.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Hanketoimija on alustavasti ilmoittanut pyrkivänsä neuvottelemaan alueen maanomistajien kanssa myös sähkönsiirtoalueista.

Hankkeen vesistövaikutuksia, jotka muodostuvat lähinnä rakennusaikana, on arvioitu osana YVA-selostusta ja siinä on esitetty myös vaikutusten lieventämiskeinot. Johtopäätökset on esitetty myös kaavaselostuksessa.

Parantuva tieverkosto edesauttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella. Tuulivoimalla ei tiedetä olevan negatiivista vaikutusta em. elinkeinoihin, kun huomioidaan meluvaikutusten asettamat rajoitukset elinkeinoihin liittyvään maaseutuasumiseen kaavan määräysten ja aluerajausten mukaisesti.

15.5 Keski-Pohjanmaan liitto / 2024

Keski-Pohjanmaan liitto kiittää Reisjärven kuntaa hyvin laaditusta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta koskien Kiiskinevan tuulivoimaosayleiskaavaa.

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että osallistumis- ja arviointi suunnitelmassa on huomioitu riittävällä tarkkuudella Keski-Pohjanmaan voimassa oleva maakuntakaava. Keski-Pohjanmaan liitolla ei ole muutoin huomautettavaa Reisjärven Kiiskinevan tuulivoimaosayleiskaavan (MRL 77a §) vireilletulon eikä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan OAS.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

15.6 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos / 2024

Pelastusviranomainen on tutustunut asiakirjaan ja toteaa, ettei osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ole huomautettavaa. Pelastusviranomainen antaa lausuntonsa yleiskaavaluonnoksesta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

15.7 Elenia Verkko Oyj / 2024

Elenia Verkko Oyj haluaa pysyä tietoisena Kiiskinevan tuulivoimahankkeen etenemisestä sekä sähkönsiirron vaihtoehdoista. Sähkönsiirtoa varten tarvittavan voimajohdon suunnittelussa on otettava huomioon Elenia Verkko Oyj:n omistamat maakaapelit sekä ilmajohdot. Kaavaa laadittaessa on myös huomioitava riittävät etäisyydet tuulivoimaloista olemassa oleviin sähköjohtoihin, jotta voimaloista mahdollisesti irtoava jää ei vaurioita johtoja, tai voimalan mahdollisesti kaatuessa voimala ei aiheuta vaurioita johdoille.

Tuulipuiston liittämisvaihtoehtoja selvitettyä on tarpeen olla yhteydessä sekä Elenia Verkko Oyj:hin, että Fingrid Oyj:hin parhaan mahdollisen liityntävaihtoehdon ja liittymistavan varmistamiseksi.

Elenia Verkko Oyj:llä ei ole huomautettavaa Kiiskinevan tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

15.8 Oulun museo- ja tiedekeskus/ 2024

Arkeologia

Kaava-alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisen kulttuuriperinnönkohteita. Lähin kiinteä muinaisjäännos (Korpienen, kohdetunnus 1000037735) sijaitsee noin 1 km lounaaseen kaava-alueesta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan osayleiskaavaa varten laaditaan arkeologinen inventointi. Kenttätutkimusten tekijän tulee toimittaa raportti digitaalisena arviointia varten alueelliseen vastuumuseoon (Pohjois-Pohjanmaan museo, kulttuuriymparisto.ppm@ouka.fi). Raportin lisäksi museolle on toimitettava kohteiden sijaintitiedot ja rajaukset digitaalisena paikkatietomuodossa. Arvioinnissa varmistetaan, että selvitys vastaa sille asetettuja tavoitteita. Museo toimittaa raportin arvioinnin jälkeen Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan julkisessa palvelussa: <https://asiat.museovirasto.fi>. Tutkimusraporttien tiedot tallennetaan myös muinaisjäännosrekisteriin, jonka tietoja voi selata kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa www.kyppi.fi. Verkossa julkaistava tutkimusraportti ei saa sisältää yksityishenkilöiden henkilötietoja, esim. maanomistajan nimiä tai osoitteita.

Hankealueen inventoinnissa tulee huomioida koko hankealue keskittyen arkeologisesti potentiaalsiin alueisiin sekä muuttuvan maankäytön alueisiin. Inventoinnissa tulee tarkastaa voimaloiden sijaintipaikat sekä tie- ja kaapelilinjaukset. Tarkasteltavan muuttuvan maankäytön osalta tulee muinaisjäännösten osalta huomioon ottaa ja selvittää myös sähköaseman alue ja muuntaja-alueet sekä rakentamisessa mahdollisesti tarvittavien maa-ainesten ottopaikat. Voimalapaikat tulee tarkastaa riittävän laajalti (noin 300 m voimalapaikasta). Inventoinnissa tulee kiinnittää huomiota myös historiallisen ajan kohteisiin. Uusille kohteille tulee määrittää aluerajaus.

Museo huomauttaa, että hankealueella sijaitsee useita mahdollisia tervahautakohteita, jotka on tunnistettu Museoviraston ja Oulun yliopiston yhteisen LIDARK-hankkeen yhteydessä. Hankkeessa tutkittiin arkeologisten kohteiden automaattista tunnistamista laserkeilausaineistosta. Arkeologisen selvityksen tekijän tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan museoon ennen hankealueen inventointia, jotta museo voi toimittaa inventoijalle tiedon alueen arkeologisista havainnoista, jotka eivät näy muinaisjäännösrekisterissä. Inventoinnissa tulee hyödyntää myös ajantasaisinta ja tarkinta Maanmittauslaitoksen tuottamaa laserkeilausaineistoa.

Arkeologinen inventointi tulee suorittaa noudattaen Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita, jotka löytyvät Museoviraston verkkosivulta: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuurirymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus>. Tämä lausunto pitää toimittaa tiedoksi inventoijalle.

Luvussa 9. *Osalliset* on osalliseksi lueteltu Museovirasto. Sen voi poistaa listasta. Pohjois-Pohjanmaan museo vastaa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön viranomaistehtävistä Pohjois-Pohjanmaan alueella. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseo pyydetään korjaamaan muotoon Oulun museo- ja tiedekeskus / Pohjois-Pohjanmaan museo tai Pohjois-Pohjanmaan museo. Pohjois-Pohjanmaan museo on nykyään alueellinen vastuumuseo, ei maakuntamuseo Museolain (314/2019) uudistumisen myötä.

Oulun museo- ja tiedekeskuksella ei ole muuta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Viranomaisten lähtötiedot on toimitettu arkeologeille tiedoksi ja alueelle on laadittu kattava arkeologinen inventointi. Inventoinnin löydökset on toimitettu museolle paikkatietoineen. Museolla on ollut mahdollisuus tutustua laadittuun inventointiin ennen hankkeen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua. Museovirasto poistetaan lausunnon mukaisesti osallisten listalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Hankealueen läheisyydessä sijaitsevat Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) ovat Reisjärven kulttuurimaisemat (4,5 kilometrin päässä hankealueen rajasta etelään), Muurasjärven kulttuurimaisema sekä Kalajokilaakson viljelymaisemat (6,5 kilometrin päässä hankealueen rajasta pohjoiseen). Hankkeen vaikutuksia niihin sekä niillä sijaitseviin rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin, sekä muihin hankkeen vaikutusalueella sijaitseviin maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviin maisema-alueisiin ja kulttuuriympäristön kohteisiin tulee tutkia ja arvioida ympäristövaikutusten arvioinnin ja osayleiskaavoituksen yhteydessä.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Alueelle on laadittu kattava maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Viranomaiset ovat ohjanneet selvityksen laatimista osana kaavahankkeen, OYK, ja YVA:n vuorovaikutusta. Maisema-vaikutuksiin ja niiden arviointiin on otettu kantaa myös jo laaditussa maakuntakaava-aineistossa (mm. TUULI-hanke).

15.9 Metsähallitus/ 2024

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainitaan alueen oleva pääosin yksityisessä omistuksessa. Alueelle sijoittuu kuitenkin myös valtion omistamia, Metsähallituksen liiketoimintojen käytössä olevia alueita. Lähin Luontopalvelujen hallinnassa oleva alue on reilun 2 kilometrin päässä sijaitseva Välinevan luonnonsuojelualue. Lähin Natura 2000 -alue on vajaan 4 kilometrin päässä oleva Pitkäneva (FI1002015, SAC), joka on myös Luontopalvelujen hallinnassa. Lisäksi 10 kilometrin säteelle sijoittuu neljä muuta Luontopalvelujen hallinnoimaa Natura 2000- aluetta (SAC).

Metsähallitus haluaa muistuttaa, että Kiiskinevan tuulivoimapuiston hankealuetta ei ole osoitettu lainvoimaisissa Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavoissa tuulivoimaloiden alueena. Tämän vuoksi alueen soveltuvuus tuulivoima-alueeksi tulee arvioida erityisen huolellisesti.

Noin 8 kilometrin päähän hankealueesta sijoittuu Sievin Maasydänjärvi, joka on seudullisesti tärkeä matkailualue siihen kytkeytyvine virkistyskäytön reitteineen ja rakenteineen. Metsähallitus pitää tärkeänä, että vaikutusten arvioinnissa kiinnitetään riittävästi huomiota maisemallisiin arvoihin virkistyskäytön näkökulmasta katsottuna. Myös hankealueella tai sen lähetyillä toimivat metsästysseurat olisi syytä osallistaa kyselyin.

Hankealue sijoittuu maakotkareviirin reunalle. Maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointia varten hanketoimijan tulee pyytää maakotkan elinympäristömalli Metsähallitukselta. Hanketoimijan tulee tehdä myös maakotkan pesimäaikaiseen reviirinkäytön seurantaa maastossa. Arviointiselostuksessa tulee esittää tarvittaessa maakotkaa koskevia lieventämistoimia.

Hankealue sijoittuu metsäpeuran kesälaidun- ja vaellusalueille. Metsäpeura on suojeluperustelajina mm. hankealueen lounaispuolella sijaitsevan Kivinevan (FI1001004) sekä Lestijoen yläjuoksu ja Paukanevan (FI1001005) Natura 2000 -alueilla. Metsäpeuraa on esitetty lisättäväksi myös Pitkänevan ja Pesänevan Natura 2000-alueiden suojeluperustelajiksi, sillä laji esiintyy molemmilla alueilla (kesäelinympäristöä Luken pantahavaintojen mukaan). Metsäpeuraselvitykset tulisi keskittää kesäalueisiin tehden maastohavaintoja (näköhavainnot sekä jäljet, polut ja papanat maastossa) esim. linnustoselvitysten yhteydessä. Vaikutuksia vaelluksiin tulisi pohtia Luonnonvarakeskuksen GPS-pantapeura-aineistoja hyödyntäen. Hankkeen vaikutukset metsäpeuran elinympäristöihin ja kulkuyhteyksiin eri elinympäristöjen välillä sekä etenkin hankealueen ympärillä sijaitsevien suojelualueiden välillä tulee arvioida huolellisesti, samoin kuin yhteisvaikutuksien arvioiminen, koska alueella on meneillään muitakin tuulivoima- ja maankäyttöhankkeita. Hanketoimijan tulisi esittää tarvittaessa lieventämistoimenpiteitä metsäpeuraan kohdistuvissa vaikutuksissa. Metsäpeuralle aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa tulee käyttää tuoreinta tutkimustietoa. Arvioinnin apuna voi käyttää raporttia; Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (*Rangifer tarandus fennicus*) (Paasivaara 2022).

Metsähallitus muistuttaa, että luonnonsuojelulain mukaan hankkeet ja suunnitelmat eivät saa yksistään eivätkä yhdessä merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue on ehdotettu tai sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, joten Natura-alueverkoston välisten ekologisten yhteyksien säilyminen tulee turvata hankkeita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Viranomaiset ovat arvioineet hankkeen sijoittumista osana kaavahankkeen, OYK, ja YVA:n vuorovaikutusta. Kaava-alueen rajaus ja voimaloiden sijoittelu noudattavat pääosin laadittavaa energia ja ilmastovaihemaakuntakaavaa, ehdotusvaiheen viranomaiskuulemisaineiston mukaisesti.

Alueella toimivilla seuroilla ja yhdistyksillä on ollut mahdollisuus esittää lausuntoja ja mielipiteitä, sekä osallistua YVA-arvioinnin puitteissa toteutettuihin seurantaryhmiin.

Metsäpeurojen elinolosuhteita on selvitetty laajasti laaditussa luontoselvityksessä, ja löydökset sekä johtopäätökset ovat vaikuttaneet mm. kaava-alueen rajaukseen ja voimaloiden sijoitteluun. Vaikutukset luonnonsuojelu ja Natura- alueisiin on esitetty YVA-selostuksessa.

15.10 Pohjois-Pohjanmaan liitto / 2024

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 13.1.2023 ja antanut hankkeen YVA-ohjelmasta lausunnon 21.6.2023.

Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisesti merkittävien tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Kaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja vaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan tarkemmassa suunnittelussa huomioon.

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteisin alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kuntakaavan yhteydessä laadittavan YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelujen perusteella. Maakuntakaavan joustavuudesta johtuen kuntakaavaratkaisu voi riittävillä selvityksillä perustellen erota maakuntakaavassa osoitetuista tv-alueiden rajauksista. Hankekohtaiset maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset, ympäristövaikutusten arviointi (YVA), mukaan lukien yhteisvaikutusten arviointi ovat ratkaisevina tekijöinä tässä arvioinnissa. Käytännössä osa kuntakaavassa esitetyistä tuulivoimaloista voi sijoittua maakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle, mikäli eroavaisuus on yksityiskohtaisemmassa kaavassa osoitettu ja perusteltu siinä laadituilla, maakuntakaavatasoa tarkemmilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Viranomiset ovat arvioineet hankkeen sijoittumista osana kaavahankkeen, OYK:n, ja YVA:n vuorovaikutusta. Kaava-alueen rajaus ja voimaloiden sijoittelu noudattavat pääosin laadittavaa energia ja ilmastovaihemaakuntakaavaa, ehdotusvaiheen kuulemisaineiston mukaisesti. Alueen sijainti suhteessa maakuntakaavan mukaisen tv-alueen rajaukseen on esitetty kaava-selostuksessa.

Hankkeen suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hankikiven ydinvoimamaakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakuntakaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten maakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

Kiiskinevan tuulivoimapuiston suunnittelualuetta ei ole osoitettu lainvoimaisissa Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavoissa tuulivoimaloiden alueena ja tämä tuodaan esiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman raportissa on esitetty asianmukaisesti suunnittelualueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat maakuntakaavamerkinnot. Kaavoitusmenettelyssä on arvioitava huolellisesti hankkeen vaikutukset vaihemaakuntakaavoissa osoitettuihin merkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ja TUULI-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitossa on vireillä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatiminen. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa TUULI-hankkeen pohjalta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla), jota toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa on valmistunut useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys, sähkönsiirtoselvitys, maakotkaselvitys ja maisemaselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhajausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset olivat energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitettävien tuulivoima-alueiden lähtökohtina. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa seudullisen kokoluokan tuulivoimaloiden alueeksi on maa-alueilla (tv-1) määritetty pinta-alaltaan vähintään 7 km² suuruiset tuulivoimaloiden alueet. Tällaiselle alueelle voisi sijoittua noin 7 voimalaa.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuulemisaineisto (kaavaluonnos) oli nähtävillä 8.8.-23.9.2022. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitettiin sijainninhajausmallin pohjalta uusia tuulivoimaloiden alueita (tv-1, tv-2 ja tv-3) sekä päivitettiin 1. ja 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja lainvoimaisia tv-alueita. Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeessa Kiiskinevan suunnittelualue tunnistettiin tuulivoimapotentiaalisiksi alueeksi. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa suunnittelualue osoitettiin suurelta osin uutena potentiaalisena tuulivoimaloiden alueena (tv-3, 532 Kiiskineva).

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheessa tuulivoimaloiden alueita on tarkasteltu uudelleen luonnoksesta saadun palautteen, uusien kansallisten ja maakunnallisten

sekä hankkeissa laadittujen selvitystietojen pohjalta. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksessa (19.12.2023) Kiiskinevan alueelle on osoitettu tuulivoimaloiden alue (tv-1 532, Kiiskineva). Tuulivoimaloiden alue mukaillee energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitettua tv-alueita. Tuulivoimaloiden alueesta on laadittu kohdekuvaus ja se löytyy energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen kaavaselostuksen liitteestä 2 maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukainen (MRA 13 §) viranomaiskuuleminen järjestetään 10.1.-23.2.2024. Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa toteutetaan yleispiirteinen Natura-alueita koskeva selvitys (6/2023-4/2024), jossa tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa. Tulokset saadaan käyttöön Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen julkiseen kuulemiseen syksyllä 2024. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan hyväksymiskäsittelyn tavoiteaika on loppuvuodesta 2024.

Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoimaluetta koskevaa osayleiskaavaa ei voida hyväksyä kunnanvaltuustossa ennen kuin alue on osoitettu maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi olla valituskäsittelyn alaisena oikeusasteissa eli maakuntakaavan ei tarvitse olla lainvoimainen, riittää että se on kuulutettu voimaan ilman lainvoimaa (MRL 201 §). Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Kaavahankkeen edistämisestä on keskusteltu viranomaisten kanssa aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa, helmikuussa 2024. Kaava-alueen rajautuminen ja voimaloiden sijainti suhteessa maakuntakaavan merkintään on esitetty kaavaselostuksessa. Tuulivoimaloiden vaikutukset ympäristöön on arvioitu kattavasti erilaisin selvityksen ja asiantuntija-arviointeina, kuten maakuntakaavoituksessa tarkemmalta, kuntakohtaiselta kaavoitukselta edellytetään. Selvitysten perustella tuulivoimahanke on mahdollinen. Osayleiskaava on tarkoitus hyväksyä, kun energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, jossa tuulivoimaloille soveltuva alue (tv-alue) on osoitettu, on hyväksytty, eli tavoitteellisesti vuoden vaihteen 2024-2025 jälkeen.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole esitetty suunnitelmia hankkeen sähkönsiirrosta, liittymisjohdon reitistä eikä kantaverkon liittymispisteestä. Nämä tiedot on lisättävä myös kaava-asiakirjoihin, vaikka sähkönsiirtoon liittyvät vaikutukset arvioidaan erillisessä YVA-menettelyssä. YVA-asiakirjojen mukaan tuulivoimapuiston liittämiseksi kantaverkkoon tutkitaan 15-18 km mittaisen 110 kv:n tai 400 kv:n ilmajohdon rakentamista tuulivoima-alueelta

Haapajärven Pysäysperän sähköasemalle. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotukseen on täydennetty yleisiä tuulivoiman suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta siten, että ”lähekkäin sijoittuvien tuulivoima-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa”.

Suunnittelualueen ympärillä sijaitsee runsaasti asutusta. Vakituiset asuinrakennukset sijaitsevat suunnittelualueen itä- ja kaakkoispuolella ja lomarakennukset pääsääntöisesti suunnittelualueen etelä-, lounais- ja länsipuolella järvien rannoilla. Suunnittelualueen lounaispuolella, lähimmillään noin 500 metrin päässä suunnittelualueen rajasta, sijaitsee myös Korpisen rantaosayleiskaava-alue. Hankkeen vaikutusten arvioinnissa on selvitettävä hankkeen melu- ja välkevaikutukset ja varmistuttava ettei tuulivoimaloiden ulkomelun ohjearvoja ja välkkeen suositusarvoa ylitetä sekä huomioitava, että rantayleiskaavan mukainen rakentaminen voidaan toteuttaa myös tuulivoimapuiston rakentumisen jälkeen.

Vastine:

Vaikutukset asumiseen on arvioitu melu- ja välkemallinnusten, niiden pohjalta laadittujen selvitysten sekä maisemavaikutusten arvioinnin kautta. Lisäksi on arvioitu hankkeen sosiaalisia vaikutuksia. Hanketoimijan järjestämällä asukaskyselyllä saatiin lisätietoa asukkaiden näkemuksista ja huolista hankkeeseen liittyen.

YVA-selostuksessa vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen on arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset ovat pienialaisia, osittain palautuvia, eikä altistuminen ympäristövaikutuksille ylitä ohje- tai suositustasoja. Hankevaihtoehdot 1 ja 2 eivät poikkea merkittävästi toisistaan suhteessa elinolo- ja asumisvaikutuksiin.

Hankkeen vaikutukset maakotkaan ja metsäpeuraan

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatimisen tueksi on valmistunut selvitys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maakotkapopulaatioon (vaarantunut (VU), rauhoitettu, lintudirektiivin liitteen I laji). Suunnittelualue sijoittuu maakotkareviirin laitamille. Hankkeen vaikutukset maakotkaan on arvioitava huolellisesti sekä vaikutusten arvioinnin yhteydessä on esitettävä mahdollisia lievennystoimenpiteitä.

Suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsee myös metsäpeuran elinympäristöjä. Hankkeen kaava- ja YVA-menettelyssä on arvioitava riittävällä tarkkuudella hankkeen vaikutukset metsäpeuroihin ja kiinnitettävä huomiota, että riittävän leveä ekologinen yhteys eläinten liikkumiseen säilyy alueen mahdollisen rakentumisen jälkeenkin.

Vastine:

Hankkeen yhteydessä on laadittu metsäpeuraselvitys, jonka johtopäätösten mukaan alueen rajausta ja voimaloiden sijaintia sekä määrää on arvioitu uudelleen.

Hankevaihtoehtojen vaikutus metsäpeuraan, kun rakentamisen ja toiminnan lopettamisen aikaiset lieventämistoimenpiteet on huomioitu, ovat kohtalaisia tai suuria.

Paikallisia päiväpetolintuja havaittiin hankealueella tai sen läheisyydessä yhteensä yhdeksän lajia. Näistä ainoastaan mehiläishaukasta (EU, EN), hiirihaukasta (EUm, VU), kanahaukasta (NT) ja varpushaukasta tehtiin pesintään liittyneitä havaintoja, kun taas muiden lajien kohdalla havainnot koskivat saalistustilanteita. Petolinnuista alueella on havaittu tuuli- ja ampuhaukkaa sekä viittä eri pöllölajia.

Mikäli lieventämistoimenpiteet toteutuvat, molempien hankevaihtoehtojen vaikutukset EU:n lintudirektiivin lajistoon arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi rakennus- ja toimintavaiheessa.

Lieventämistoimina esitetään rakentamisen ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimaloiden rungon tyven ja lapojen maalaaminen tummalla värillä puurajaan asti metsäkana- ja päiväpetolintujen törmäyskuolemien välttämiseksi (YVA).

Yhteisvaikutukset

Pohjois-Pohjanmaan liiton arvion mukaan merkittäviä vaikutuksia voi syntyä myös yhteisvaikutuksista lähialueen rakenteilla olevan Pajuperänkankaan ja suunnitteilla olevien Vääräjoen ja Kenkäkankaan tuulivoimahankkeiden kanssa. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti arvokkaille kulttuurimaisema-alueille ja ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa syntyy myös sähkönsiirrossa erityisesti sijoituessaan arvokkaalle maisema-alueelle. Pysäysperän aseman alueelle on muodostumassa lähialueen tuulivoimapuistojen liityntäjohtoista ilmajohtokeskittymä. Yhteistyö voimajohtojen suunnittelussa vähentää sähkönsiirron vaikutuksia.

Yhteisvaikutusten arvioinnissa on arvioitava hankkeen vaikutuksia edellä mainittuihin asioihin erityisen huolellisesti ja esitettävä lieventämistoimenpiteitä.

Vastine:

Tuulihankkeen liiteaineistossa on kartta, jossa on havainnollistettu hyvin hankkeiden yhteisvaikutuksia merkittävälle maisema-alueelle Pohjois-Pohjanmaan alueella. Eri hankkeet sijoittuvat melko etäälle toisistaan ja niiden yhteisvaikutusten arviointi tarkemmalla tasolla edellyttää merkittävässä määrin lisätietoa muista toteutettavista hankkeista alueella.

Hankkeiden sijoituessa melko harvakseltaan etäälle toisistaan, merkittäviä melun tai välkkeen yhteisvaikutuksia ei juuri synny.

YVA-selostuksessa tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset on arvioitu melu-, välke- ja maisemavaikutusten osalta melko vähäisiksi, sillä eri tuulivoimahankkeet sijaitsevat etäällä toisistaan (n. 10 km). Tarkasteltaessa kahta tuulipuistoa samanaikaisesti, puistot näkyvät samalla suunnalla joko molemmat melko kaukana katselupisteestä tai siten, että toinen puisto näkyy hyvin, mutta toinen häipyä taustalle maisemaelementtien vaikutuksesta.

Kummallakaan hankevaihtoehdolla ei ole yhteismeluvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Vaikka lieventämistoimenpiteitä ei toteutettaisi, välkehaitankaan ei arvioida muodostuvan merkittäväksi. Vaihtoehdossa VE1 vaikutus on kohtalainen kielteinen, vaihtoehdossa VE2 vähäinen kielteinen (YVA).

15.11 Nivalan kaupunki

Nivalan kaupunki lausuntonaan esittää, että sähkönsiirtoreitistä tulisi OAS:ssa mainita tarkemmin. Muilta osin Nivalan kaupungilla ei ole huomauttamista OAS:sta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

15.12 Keski-Suomen liitto/ 2024

Kiiskinevan tuulivoimaosayleiskaavan suunnittelualue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla Reisjärven kunnassa, noin 8 kilometrin etäisyydellä Reisjärven kuntakeskuksesta pohjoiseen ja noin

15 km etäisyydellä Keski-Suomen maakunnan ja Pihtiputaan kunnan rajasta. Hankkeen 20 km vaikutusalue ulottuu Pihtiputaan kunnan alueelle ja Muurasjärven valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle.

OAS:n kohtaa 7.3.3. Muiden maakuntien maakuntakaavoitus on Keski-Suomen osalta hyvä tarkentaa. Keski-Suomessa on voimassa vuonna 2020 lainvoiman saanut Keski-Suomen maakuntakaava. Lisäksi Keski-Suomen maakuntavaltuusto hyväksyi kokouksessaan 8.12.2023 Maakuntakaavan 2040, joka käsittelee seudullisesti merkittävää tuulivoiman tuotantoa ja liikennettä. Lisäksi tarkastellaan hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Kaava-aineistoa on täydennetty lausunnon mukaan.